

Мартиненко О.Ю.
Науковий керівник: доцент, к.е.н.
Кочорба В.Ю.
ХННІ ДВНЗ «УБС»

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ЛІКВІДНОСТІ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРА УКРАЇНИ

Актуальність теми. В останній період дуже часто розгортаються кризові явища в економіці України, що вимагає від НБУ та Уряду пошуку шляхів подолання економічного спаду. Одним із найбільш важливих елементів у системі заходів щодо стимулювання економічного росту є забезпечення належного рівня фінансової стійкості та ліквідності банківської системи країни.

Постановка проблеми. В умовах економічної кризи, яка підсилюється військовими діями на Сході України, важливим завданням НБУ є оптимальне поєднання інструментів управління ліквідністю банківської системи з метою стабілізації функціонування вітчизняних банків. Ефективністю управління банківською ліквідністю є умова безперебійного функціонування національної економіки та сталого економічного розвитку. Для запобігання дисбалансу ліквідності необхідно дотримуватися основних вимог міжнародних стандартів. Головним методологічним центром щодо ефективного управління ризиками банківської діяльності на міжнародному рівні є Базельський комітет з банківського нагляду. Національний банк України як головний регулятор країни дотримується рекомендаційних вимог Базеля.

Виклад основного матеріалу. Поняття ліквідності комерційного банку означає можливість банку своєчасно і повно забезпечувати виконання своїх боргових і фінансових зобов'язань перед усіма контрагентами, що визначається наявністю достатнього власного капіталу банку, оптимальним розміщенням і величиною коштів по статтях активу і пасиву балансу з урахуванням відповідних термінів. У процесі своєї діяльності фінансові установи постійно наражаються на ризик ліквідності. Ліквідність банку залежить від капітальної бази банку, якості його активів, депозитів, ступеня залежності від зовнішнього фінансування, збалансованості активів та пасивів, іміджу банку. Фінансово стійким вважається таке підприємство, яке за рахунок власних коштів спроможне забезпечити запаси й витрати, не допустити невиннованої кредиторської заборгованості, своєчасно розрахуватись за своїми зобов'язаннями. Те, що банк фінансово стійкий, не завжди означає, що він має найбільші показники за активами, кредитами та депозитами. Загалом, наразі, усі платоспроможні банки України мають більше 1,341 трл грн активів, понад 573 млрд грн кредитів та майже 964 млрд грн депозитів. А “володіння”

ТОП-10 найнадійніших банків за цими показниками дуже різняться[2]. Перше місце рейтингу розділили чотири банки з оцінкою «4,5 зірки»: французький Uksibbank, австрійський Райффайзен банк Аваль, нідерландський ІНГ Банк Україна, американський Сітібанк.[3].

Табл. 1.1

ТОП-10 банків України станом на 1 лютого 2020 року

Банк	Рейтинг	Активи, млн грн	Миттєва ліквідність, %	Проблемні кредити, млн грн
Укрсиббанк	4,5	53775,8	19,2	7,8
Райффайзен банк Аваль	4,5	92218,3	18,9	7,2
ІНГ Банк Україна	4,5	13222,1	13,0	10,7
Сіті Банк	4,5	31401,8	0,5	0,8
Ідея банк	4,0	5405,7	9,5	32,7
Креді Агреколь Банк	4,0	35312,8	24,9	5,7
ПроКредит Банк	4,0	23879,0	5,4	4,7
ПриватБанк	4,0	314105,9	14,5	80,3
ОТП Банк	4,0	44889,4	14,3	17,9
Пумб Банк	4,0	55403,3	10,8	18,1

У 2020 банківська система України почала поступово оживати від посткризової стагнації. Система потроху повертає втрачений ресурс, в першу чергу за рахунок депозитів у гривні. Так, за 2019 рік приріст депозитів корпоративного сектора збільшився на 22,8% (або 93,2 млрд грн), до 501,5 млрд гривень. Депозити корпоративного сектора виросли як в національній валюті (на 18,6%, або 50,5 млрд грн), так і в іноземній (на 31,3%, або 42,7 млрд грн)[4].

Розглянемо основні показники діяльності українських банків за період з 01.07.2019 по 01.01.2020.

Табл.1.2

Основні показники діяльності українських банків у період з 2019 по 2020 рр.

Назва показника	Станом на 01.07.2019, млн грн	Станом на 01.01.2020, млн грн	Відхилення, млн	Відхилення, %
АКТИВИ				
Загальна сума активів в т.ч.:	1 357 333	1 494 460	137 121	10,1 %
Кредити, видані клієнтам	1 089 708	1 033 539	-56169	-5,15 %
ПАСИВИ				
Загальна сума	1 357 333	1 494 460	137 121	10,1 %

пасивів в т.ч.:				
Капітал	166 544	200 854	34 310	20,6 %
Зобов'язання банків	1 190 789	1 293 606	102 817	8,63%

За підсумками 2 кварталу 2019 року, загальна сума активів і пасивів діючих банків України збільшилася на 137 121млн грн. У процентному співвідношенні це 10,1 %. У структурі активів скоротилася загальна сума виданих кредитів – на 56 169млн грн (5,15 %), а в структурі пасивів змінилася загальна сума зобов'язань банків. Вона збільшилася на 102 817 млн грн (8,63%). У свою чергу, вгору пішов загальний розмір капіталу. Помітний приріст в 34 310млн грн (20,6%). Аналіз цих показників проводиться в динаміці та за кожним рахунком або видом зобов'язань банку. Це дає змогу виявити загальні тенденції зміни стабільності ресурсної бази банку та точніше прогнозувати потребу в ліквідних коштах. Міжнародний комітет з банківського нагляду (Базель III) пропонує такі вимоги до капіталу, як запровадження буферу капіталу та коефіцієнту левериджу, що допоможе банкам уникнути системних ризиків та стати більш фінансово стійким[1].

Висновок. Національний банк України, встановлюючи відповідні нормативи ліквідності, контролює на належному рівні та підтримує стійкість банку. Це призводить до зменшення накопичення вільних коштів банків, тобто банківські ресурси «працюють» в збільшенні прибутковості банків. Ще одним виявленням впливу управління ліквідністю на фінансову стійкість є збалансованість між сумами активів та пасивів банку, що підтримує капітальну стійкість банку, яка також є невід'ємною частиною стійкості банку. Отже, управління ліквідністю банку забезпечує підтримання на належному рівні усіх складових фінансової стійкості, а отже, є її невід'ємною частиною.

Список використаної літератури

1. Впровадження нових вимог до капіталу відповідно до норм Базеля. Офіційний сайт Національного банку України : веб-сайт. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593
2. Показники банківської системи. Офіційний сайт Національного банку України : веб-сайт. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593
3. Рейтинг українських банків – 2020. РЕЙТИНГ MIND : веб-сайт. URL: <https://mind.ua/publications/20207884-rejting-ukrayinskih-bankiv-2020>
4. Сайт міністерства фінансів : веб-сайт. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>.

